

Ματάκια μου μπιρμπιλούντά, | μη σᾶς γιλάσουν τὰ φλουριά,
μη σᾶς γιλάσουν τὰ φλουριά | κι σᾶς φιλήσ' οὐ γέροντας
Στερελλ. (Ἀράχ.)

Νὰ μὴ μᾶς τὸν γελάσουν, | τί 'κεῖνοι εἶναι ἰσχυροὶ
καὶ εἶναι ἄδικοι πολὺ
(ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Μάν.) — Ποιήμ.

Μὴ γελαστῆς, πουλλάκι μου, | καὶ πᾶς ἐκεῖ σιμά τους
τὰ δόλια τὰ νερά τους | θὰ βρέξουν τὴ γραφή

Α.Βαλαωρ., Ἔργα 2, 43.

Ἄλλος σοῦ ἔταξε βοήθεια | καὶ σὲ γέλασε φρικτὰ
Δ.Σολωμ., 3. Συνών. ἀπατῶ 1, ἀπογελῶ 2, ἀποδένω 2γ,
ἀποκοιμίζω 1β, κομπώνω, ξεγελῶ. 4) Διαφθείρω παρ-
ένον, ἀποπλανῶ γυναῖκα Θράκ. (Αἰν.) Ἰμβρ. Λέσβ. Πε-
λοπν. (Λάστ. Μεσσ.) Τσακων. (Χαβουτσ.) — Δ.Ζαμπέλ.,
Ἀσμ. δημοτ., 739: Γεοάτ'σε νι τὸ κοραδοῦλι, τὰν ὕσάη μ'
(τὸ διακόρευσε τὸ κοριτσάκι, τὴν κόρην μου) Χαβουτσ.
Γιατί δέ μοῦ μιλάς; Παντρεῦτηκες καὶ περηφανεύτηκες πῆ-
ρες γυναῖκ' ἀγέλαστη; Ἐγὼ θὰ 'ς τὴ γελάσω (ἐκ παραμυθ.)
Μεσσ. || Γνωμ. Ὁποῖος γελάει τσιούπα, χαλάει μοναστήρι
ὁποῖος παντρεμένη, χαλάει ἐκκλησιά, κι ὁποῖος χήρα, κάνει
φυχικό (ἀνοσιώτατα πράττει ὁ ἀποπλανῶν παρθένον, ἀνόσια
καὶ ὁ ἀτιμάζων ἑγγαμὸν γυναῖκα, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ ἀτιμάζων
χήραν) Λάστ. || Ἀσμ.

— Ἀσε νὰ 'ρτοῦν τ' ἀδέρφια σου, κι ἂν δὲ σὲ μαρτυρήσω.
Καὶ νὰ σου καὶ τ' ἀδέρφια τῆς 'ς τὴ σκάλα ἀνεβαίνουν.

— Μωρές, μιὰν ἀδερφή ἔχετε, κ' ἐκεῖνη γελασμένη
Δ.Ζαμπέλ., ἐνθ' ἂν. Συνών. ἀπατῶ 2, ξεπαρθενεύω.
Μετοχ. ὁ γελαστός, ὁ εὐχαρις, ὁ εὐθυμος πολλαχ. καὶ Πόντ.
(Ἰνέπ.): Εἶναι γελούμενος ἄνθρωπος Εὐβ. (Βρύσ.) Εἶν' γι-
λούμιθ' ῥ'ναῖκα Ἡπ. (Ζαγόρ.) Ἡρτεγ-γελάμενη καὶ μᾶς
εἶπεν δὰ νέα Κῶς. Ὅλοι γελοῦν, γιὰ νὰ γίνῃ τὸ σαλὸ γελού-
μενο (σαλὸ=βρέφος) Θράκ. Γιλούμινου πρόσουπου Μα-
κεδ. (Καταφύγ.) Μάτια γιλαζούμινα Λέσβ. Καλὸς ἀθρου-
πάκου, ὅλου γιλούμινους Μακεδ. (Καστορ.) Πήαινε γελού-
μενες γελούμενες Σκῦρ. Τί πρόσχαρους ἀθρουπούς! οὐλοῦ
γιλούμενους ὁ Ἀδρέγιας, δὲ δὸν γλέπεις μὲ μοῦτρα Ἡπ.
(Μαργαρ.) Τὸν εἶδα γιλασούμενον Ἡπ. Τὰ πέταξε ὀρ-
μητικὰ ἀπάνω 'ς τὸ μονοπάτι, φωνάζοντας μὲ ἀνεκλάλητη
χαρὰ καὶ μὲ γελούμενο καὶ κατακόκκινο λαμπρὸ πρόσωπο
σὰν τὸν ἥλιο Γ.Ξερόπ., Ἀναδυομέν., 198. Φιλοῦσε τὰ γελού-
μενα ματάκια τῆς ξαδερφοῦλας Μποέμ, Ἀγριολουλ., 33.
Πιὸ ἀνοιχτόκαρδος, πιὸ γελαζούμενος Α.Ἐφταλ., Μαζώχτρ.,
39. || Παροιμ. Τὸ κλαμένο τὸ πουλλὶ τρώει τὸ γελασούμενο
(ὁ μεμψίμοιρος ἐπιτυχᾶνει καλὺτερον ἀπὸ τὸν μὴ ἀπαιτη-
τικὸν) Ἰνέπ. || Ποιήμ.

Κι ὥστόσο ἦταν τὸ στόμα σου γελούμενο, ἐλαφρὰ
τὰ σφραγισμένα βλέφαρα, τὰ σταυρωμένα χέρια
Ι.Παναγιωτόπ., Ν.Ἐστ. 18 (1935), 987.

Κ' ἤμαστ' ἐκεῖ ἀντικρύζοντας τὸν ἥλιο πιά 'ς τὸ γέμα
ποῦ ξάπλων' ἐρωτόδρομο ποτάμι ἀπὸ χρυσάφι
μέσ' 'ς τὰ γελούμενα νερά

Μ.Τσιριμῶκ., Σονέττ., 65.

Ἐλάμψανε τ' ἀθήρια | καὶ τὸ φεγγάρι πρόβαλε
γελούμενο

Κ.Κρυστάλλ., Ἔργα 1, 105.

γέμα τό, γεῦμα λόγ. σύνθηθ. γέμα σύνθηθ. καὶ Καππ.
(Ποτάμ. Σίλατ.) γέμαν Κύπρ. ἔμα Νάξ. (Φιλότ.) γιόμα
σύνθηθ. καὶ Καππ. (Ἀνακ.) γιόμαν Κύπρ. γόμα Εὐβ.
(Κύμ.) — Λεξ. Ἡπίτ.

Τὸ Βυζαντ. οὐσ. γέμα, ὁ ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. γεῦμα. Ὁ ἤδη
Βυζαντ. τύπ. γιόμα διὰ τὴν τροπὴν τοῦ γ εἰς j προτοῦ τὸ

ἀρχαῖον φωνῆεν ε μεταβληθῇ εἰς ο ἔνεκα τοῦ παρακειμένου
χειλικού. Ἰδ. Γ.Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 183 καὶ 2, 280.

1) Τὸ γεῦμα τῆς μεσημβρίας, τὸ ἄριστον πολλαχ. καὶ
Καππ. (Ἀνακ. Ποτάμ. Σίλατ.): Ἀῤῥιο θὰ 'ρθῆς νὰ σοῦ κάνω
γιόμα Κέρκ. Τοῦ ἔβαλε τοῦ γιόμα γιὰ τοῦ σκουλεῖο Ἡπ.
(Ἰωάνν.) Νὰ σοῦ κάνω τὸ γιόμα Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Θά
'ρτου μιτὰ τοῦ γέμα Μακεδ. (Καστορ.) Τ'ς δίναν τρεῖς
κουμματὲς ἀμέρα κ' ἔτρουγιν μιὰ κουμματέα τοῦ προῦτ,
μιὰ τ' γιόμα καὶ μιὰ τοῦ βράδ' (κουμματέα = τεμά-
χιον ἄρτου) Λῆμν. Βάλε 'ς τὸ χεροκόφινον πέδ' ἔξι δρο-
γαρέλια γιὰ τὸ γιόμα (δρογαρέλια = οἱ ἰχθύες γόγγροι)
Κέρκ. Πᾶρ' τὸ γιόμα σου Σίφν. Νὰ σοῦ κάνου τοῦ γιόμα 'ς
τοῦ χουράφ' Μακεδ. (Βόιον). Θά 'ρθῇ ἡ δικολογία τοῦ ἄδρα
μου νὰ τσοῦ 'χουμε τὸ γιόμα (δικολογία = συγγενεῖς)
'Οθων. Ἐκεῖα πού 'βοσκε τὰ ὄζα τοῦ παπᾶ, ἐσκέφτοντο δὲ
πὼς τὸ γιόμα πού τοῦ βάνει ἡ-ῤ-ἀφεδικίνα δου ἔφτανε
Κρήτ. Τὰ ψάρια εἶναι γνώριμες νοστιμιές 'ς τὰ γιόματα
καὶ 'ς τὰ δειπνα Κ. Μπαστ., Ἀλιευτ., 6. || Φρ. Κάνω γιόμα
(γευματίζω) Ἡπ. (Πρέβ.) Κύθν. Κάνω γιόμα (παρατίθημι
γεῦμα) Ζάκ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Σίφν. Τὸν ἔχω γιὰ
γιόμα (τὸν ἔχω προσκαλέσει εἰς γεῦμα) Ἡπ. (Παλάσ.)
Μᾶς ἔχει γιόμα (θὰ μᾶς παραθέσῃ γεῦμα) Πελοπν. (Ἀρκαδ.)
Τοῦ μιγάλου γιόμα (τὸ μεσημβρινὸν φαγητὸν) Στερελλ.
(Παρνασσ.) Κοπιάσετε νὰ κάμωμε γιόμα (ἀπάντησις πρὸς
τὸν ἐν ὄρᾳ γεύματος λεγόμενον ὑπό τινος χαιρετισμὸν καλῶς
τὰ γεύεσθε) Κρήτ. (Μύρθ.) || Παροιμ. Τὸ γέλιο χάνει
τὴν τιμὴ, τὸ πρόγεμα τὸ γιόμα (οἱ ἀκαίρως ἐνεργοῦντες
χάνουν τὴν πρέπουσαν εὐκαιρίαν) Ι.Βενιζέλ., Παροιμ., 302,
251. Ἄλλοις πού καρτερεῖ τῆς γειτονιάς τὸ γιόμα! (ἄλλοι-
μονον εἰς τὸν στηριζόμενον εἰς τὴν ξένην βοήθειαν) Θράκ.
(Σηλυβρ.) Ἡ παροιμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ. Ἀν φάῃ
τοῦ γιόμα, δὲ δειπνάει (ἐπὶ τῶν εἰς ἐσχάτην ἐνδειαν περιελ-
θόντων) Ἡπ. || Γνωμ. Γιόμα καλὸ, καὶ δεῖπν' ὅπως μπο-
ρέσης (κατὰ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ φάγῃ
καλῶς, τὴν δὲ ἐσπέραν δύναται νὰ ἀρκεσθῇ καὶ εἰς λιτὴν
τροφὴν) Ν.Πολίτ., Παροιμ. 3, 669 || Ἀσμ.

Μπούκ-ῶμαν τρώω ἄθ-θροπον τζαὶ γιόμαν τὴν κο-
(μπούκ-ῶμαν=τὸ πρωῒνον φαγητὸν) Κύπρ. [πέλ-λαν
Καλῶς τὸ Γιάννη, γιόμα μου, τὸ Γιάννη, δειλινό μου,
καὶ τ' ὁμορφο κορίτσι του νὰ εἶν' τ' ἀπόδειπνό μου
Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.)

Ἐνα πουλλάκι ξέβγαينه 'πομές' ἀπ' τὴν Ἀθήνα

'ς τὴν Κόρ'θο κάνει κουλατσιό, 'ς τ' Ἀνάπλι κάνει γιόμα
Πελοπν. (Μάναρ.)

Εὐπνα, πουλλί μου, νὰ μοῦ πῆς, πότε σκοπεύεις νὰ 'ρτῆς,
νὰ φτειάσω γιόμα νὰ γευτῆς καὶ δεῖπνο νὰ δειπνήσης
(ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Μάν.) — Ποιήμ.

Κ' ἔπειτα ἀπὸ τὸ γιόμα, | ἀπ' τὸ ἴδιο μου τὸ στόμα
θὲ ν' ἀκούσης, γιὰ νὰ κλαῖς, | οἷλες μου τσι συφορές
Δ.Σολωμ., 329. 2) Ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, ἡ μεσημβρία
σύνθηθ.: Εἶναι γιόμα ἐλάτε νὰ φᾶμε Ἡπ. (Χιμάρ.) Πᾶμε
νὰ φᾶμε, γιατί ἐχτύπησε γιόμα Κέρκ. Φάγαμαν τὸ γιόμα
καὶ φύβγαμαν Ἡπ. (Μαργαρ.) Πάει γιόμα Μακεδ. (Κοζ.)
Κουντὰ 'ς τὸ γιόμα θὰν ἔρθου Σκόπ. Γίῃ'κιν - πῆγι - ἔφτα-
σιν γιόμα Μακεδ. (Βλάστ.) Κάθε τριτόμημερα μετὰ τὸ γιόμα
τόνε πιάνει καὶ τότε χορεύει θέρμη (θέρμη=πυρετὸς ἐξ ἐλονο-
σίας) Πελοπν. (Δίβριτσ.) Τὸ γιόμα πάντα πλατάζω Πελοπν.
(Ἀνδρίτσ. Κόκκιν. Χατζ.) Νά 'ρθῆς μέσ' 'ς τὸ γιόμα Εὐβ.
(Αἰδηψ.) Γιόμα βράδυ, φασούλια! Πελοπν. (Κορινθ.) Ὡς
τοῦ γιόμα θὰ εἶμι 'ς τοῦ σπῖτ' Τῆν. Ἡρθε γιόμα, τί περι-
μένεις; σταμάτησε νὰ φᾶμε Πελοπν. (Κάμπος Λακων.) Κοι-
μώμαστε δάλα γιόμα Πελοπν. (Βερεστ.) Πῆγε γόμα ὁ ἡ-

λιος Εὐβ. (Κύμ.) — Λεξ. Ἑπίτ. Ἡ κουβέουα πάει ὥρα ἑ-
μάτου ἔς τ' ἀβέλι (κουβέουα=μικρὸν πῆλινον δοχεῖον· ὥρα
ἑμάτου=μεσημβρία) Νάξ. (Φιλότ.) Εἶμι γιόμα, πᾶμι νὰ
φᾶμι τοῦ γιόμα Μακεδ. (Βόιον) || Φρ. Μᾶς πῆρε γιόμα (εἶναι
μεσημβρία) Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) Ἡ ἥλιος πάει γιόμα (συνών.
τῇ προηγουμένη) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Πάει ἡ ὥρα γιόμα
(συνών. τῇ προηγουμένη) Κ.Χατζόπ., Πύργ. Ἀκροπότ., 16.
Συνών. φρ. Μᾶς πῆρε μεσημέρι. Γιόμα ἀβάρετο (δὲν ἐσή-
μανεν ἡ δωδεκάτη μεσημβρινή) Ζάκ. Γυρίσανε κατανισμένο
γιόμα (ἀκριβῶς μεσημέρι, ἐσήμανεν ἡ δωδεκάτη ὥρα) Ἐρεικ.

Ὅσου νὰ φουρέσου τό'να, | βγῆκι οὐ ἥλιος, πάει γιόμα.

Ὅσου νὰ φουρέσου τ' ἄλλον, | βγῆκι τ' ἄστρο τοῦ μεγάλου
(ἄστρο μεγάλου=ὁ ἀποσπερίτης, πρὸς δῆλωσιν ὅτι ἦλθε
τὸ βράδυ· ἐπὶ νωχελείας) Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Παροιμ. Οὐ
Μάρτ' ἔς οὐθ' τοῦ γιόμα τοῦ φουφάει, | κι οὐθ' τοῦ βράδ' τοῦ
βρουμάει (ἐνν. τὸ ζῶον· ἐπὶ τῆς ἀσταθείας τοῦ καιροῦ κατὰ
τὸν Μάρτιον μῆνα) Μακεδ. (Καταφύγ.) || Ἄσμ.

Ἐπιάστηκαν ἔς τὸν πόλιμον ἀπ' τοῦ προῦθ' οὐθ' τοῦ γιόμα
Μακεδ. (Βόιον).

Σήκον, Βασίλου μ', τ' ἐφιξι κι οὐ ἥλιος πάει γιόμα,

σήκον νὰ πάρης τοῦ γλυκό, νὰ πιῆς κι τὸν καφέ σου

Ἡπ. (Κόνιτς.) 3) Τὸ πρωινὸν φαγητόν, τὸ πρὸ τοῦ μεσημ-
βρινοῦ γεύματος λαμβανόμενον εἰς ὥραν ποικίλλουσιν κατὰ
τόπους Εὐβ. (Ἀγία Ἄνν. Πλατανιστ.) Κρήτ. Μέγαρ. Πε-
λοπν. (Καλάβρυτ. Κόρινθ. Τρίκκ.) Στερελλ. (Ἀγόριαν. Παρ-
νασσ.): Θὰ φᾶμι γιόμα Ἀγόριαν. Συνών. γεματάκι 1,
κολατσιό, πρόγεμα, πρωινό. 4) Τὸ χρονικὸν διάστημα
ἀπὸ τῆς ἐνάτης πρωινῆς μέχρι τῆς ἐνδεκάτης, ποικίλλον κατὰ
τόπους ὡς πρὸς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς ὥρας Εὐβ. (Αὐ-
λωνάρ. Βρύς. Κάρυστ. Ὁξύλιθ. Ὁρ. Στρόπον.) Ἡπ. (Κό-
νιτς.) Θεσσ. (Καρποχώρ. Πτελοπούλ. Σταυρ.) Μακεδ. (Δῖον
κ.ά.) Μέγαρ. Νάξ. (Φιλότ.) Πελοπν. (Ἀρεόπ. Βασαρ. Βλα-
χοκερ. Καλάβρυτ. Καμίν. Κίτ. Κορινθ. Κυνοῦρ. Λιγούρ. Μάν.
Οἶν.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Γαρδίκ. Παρνασσ.): Ἐνὶ γιό-
μα τσαὶ κόμα τσοιμάσαι; Βρύς. Νὰ ῥθῆς αὐριο τὸ γιόμα,
ἅμα ἀνακαλαμίση ὁ ἥλιος Κίτ. Τ' γιόμα ποὺ μαζιβόμαστ'
οὐλ' νὰ φέρε'ς νὰ φᾶμι τ' ῥοδίτ'ς Σταυρ. Εὐπνα, γιατί μᾶς
πῆρε τὸ γιόμα Αὐλωνάρ. Σηκωθῆτε, πάει γιόμα· πότε θὰ
πᾶτε ἔς τὸ χωράφι; Ἀρεόπ. Σήκω νὰ πᾶς νὰ βοσκήσης τὴ
γίδα· πῆρε γιόμα Βλαχοκερ. || Φρ. Μεγάλο γιόμα (ἡ περὶ τὴν
δεκάτην πρωινήν ὥρα) Κορινθ. Πῆραν τὰ σαράδα γιόματα
(συνών. τῇ προηγουμένη) Οἶν. Συνών. φρ. Σηκώθη ὁ ἥ-
λιος μία μουλαροτριχιά (μουλαροτριχιά=σχοινίον δι' οὗ
προσδένουν τοὺς ἡμιόνους). Γιόμα μπαίνουν, γιόμα βγαίνουν,
τί ἔχουν τὰ ἔρημα καὶ φοφᾶνε (ἐνῶ δὲν γίνονται τὰ πρέ-
ποντα, ἀποροῦμεν διὰ τὸ δυσμενὲς ἀποτέλεσμα) Κυ-
νοῦρ. Συνών. φρ. Μὲ τὸν ἥλιο τὰ μπάζω, μὲ τὸν
ἥλιο τὰ βγάζω, τί ἔχουνε τὰ ἔρ'μα καὶ φοφοῦν;
|| Ἄσμ.

Ἐφιξι καὶ πάγ' γιόμα, | σήκον, νύφ', ἀπὸ τοῦ στρώμα

Ἡπ. Συνών. γεματάκι 2. 5) Τὸ ἀπογευματινὸν φαγητόν
Κρήτ. 6) Τὸ ἀπόγευμα Θεσσ. (Τσαγκαρ.) Θράκ. (Κόσμ.)
Κρήτ. (Κίσ. Κυδων. Σέλιν.) Μακεδ. (Καταφύγ.) Ὁθων.
Πελοπν. (Ἀναβρ. Ἀρκαδ. Δυρράχ. Καρδαμ. Κλειτορ. Κοπαν.
Κορινθ. Λεῦκτρ. Πιάν. Πλάτσ. Πραστ.) Σίφν. Χίος (Ἐγρη-
γόρ.): Τὸ γιόμα πηγαίνει ὁ ἕνας ἔς τὸ σπῖτι τοῦ ἄλλου, ὅταν
γιορτάζη Κλειτορ. Τὰ ἔχε δέσει τὰ φορτίκια ἔς τὰ χαδάκια
ἀπὸ τὸ γιόμα (φορτίκια=γαϊδούρια) Ὁθων. Θὰ ῥθῶ τὸ
γιόμα Σίφν. || Γνωμ.

Ἄν τὸ πιάση ἀπ' τὸ πρωί, | χάε'ς τὴ δουλειά σου καὶ σιωπή·
ἂν τὸ πιάση ἀπὸ τὸ γιόμα, | χάε'ς τὸ σπῖτι σου καὶ βρώμα
(ἐπὶ καιροῦ, ὅταν ἀρχίσῃ ἡ βροχὴ πρῶτ, θὰ ὑπάρξῃ χρόνος

κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας πρὸς ἐκτέλεσιν ἀγροτικῆς
ἐργασίας· ὅταν ὁμως ἡ βροχὴ ἀρχίσῃ τὸ ἀπόγευμα, δὲν ὑπάρ-
χουν χρονικὰ περιθώρια πρὸς ἐργασίαν) Πραστ. || Ἄσμ.

Ἐμεῖς τὸ λέμε ἀπὸ τὰ ψὲ κι ἀπὸ τὰ χτέ τὸ γιόμα

Κλειτορ. 7) Τὸ βραδινὸν φαγητόν, τὸ δεῖπνον λόγ. σύνθη.:
Χθὲς τὸ βράδυ παρετέθη γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ δεῖνα. 8) Ἡ
διάρκεια τῆς ἡμέρας, ὡς ὅρος τῆς σηροτροφίας Μακεδ. (Χαλ-
κιδ.): Ἐξ' γιόματα ἠέφαγαν κι κάτσαν τὰ μαμμούνια
(μαμμούνια=οἱ μεταξοσκώληκες). 9) Μέτρον ἐργασίας,
ἐπὶ ἐργασίας συντελουμένης μέχρι τὸ γιόμα. Στερελλ.
(Αἰτωλ.): Ἐνα γιόμα δ'λεῖα εἶχαμι.

γεμάτα ἐπίρρ. πολλαχ. γεμάτα Κρήτ. Πελοπν. (Μάν.) γι-
μάτα βόρ. ιδιῶμ. ἑμάτα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Χίος (Πύργ.) γιο-
μάτα Ἡπ. (Πάργ.) Θράκ. (Ἐπιβάτ.) Κεφαλλ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.
Γαργαλ. Γορτυν. Κάμπος Λακων. Καρυά Κορινθ. Ὀλυμπ.
Τρίκκ. Φιγάλ.) Προπ. (Κύζ.) Σῦρ.—Κ.Μπαστ., Ἀλιευτ., 128
Γ.Ξενοπ., Κόσμος, 27 Τ.Μαυροκέφαλ., Ν.Ἐστ. 11 (1932),
518 Α.Λασκαράτ., Στιχουργ., 2, 179—Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γεμάτος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Πλήρως, ἐντελῶς, ἰσχυρῶς πολλαχ.: Φρ. Ἐ τὰ γεμάτα
(πλήρως) Πάτμ. Βάραγε γεργὰ τσαὶ γιομάτα (σκάπτε βρα-
δέως ἄλλ' ἰσχυρῶς) Πελοπν. (Καρυά Κορινθ. Τρίκκ.) Δὲ βο-
ρεῖ νὰ μὲ ἰδῇ γεμάτα (δὲν δύναται νὰ μὲ ἀτενίσῃ κατὰ πρόσ-
ωπον) Πελοπν. (Μάν.) Συνών. φρ. Δὲ βορεῖ νὰ μὲ ἰδῇ
κατάματα. Ἐπκίασεν δουλειὰν ἀπὰ τῶαί γεμάτα (ἐργά-
ζεται μὲ ζῆλον καὶ ἀδιακόπως) Κύπρ. Εὐρέθην του ἀπὰ τῶαί
γεμάτα (ἐπὶ φιλονικοῦντος· ὠργίσθη πολὺ ἐναντίον του
καὶ πιθανὸν νὰ τὸν ἐκακομεταχειρίσθῃ) αὐτόθ. Περπα-
τάει ἀνάρια κι γιμάτα (περιπατεῖ, βαδίζει μὲ ἀραιούς,
ἀλλὰ σταθεροὺς βηματισμούς) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Κρύο
ἔς τὰ γεμάτα (ψυχὸς δριμύ) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Τοῦ ῥί-
χνω ἔς τὰ γεμάτα (προσπαθῶ μὲ ἐπιμονὴν νὰ τὸν πείσω)
αὐτόθ. Κλαίει ἔς τὰ γεμάτα (κλαίει πολὺ) Κρήτ. Πλερώ-
νει ἔς τὰ γεμάτα (πληρώνει ἱκανοποιητικῶς) αὐτόθ. Πλη-
ρών' γιμάτα (συνών. τῇ προηγουμένη) Τῆν. Τὰ ἔπαθι ἔς τὰ
γιμάτα (ὑπέστη σοβαρὸν δυστύχημα) Θράκ. (Αἰν.) Εἶναι
ἄδρας ἔς τὰ γεμάτα (εἶναι ἄνδρας καθὼς πρέπει) αὐτόθ. Ἐ-
πόθαιναν ἔς τὰ γεμάτα οἱ ἀθρόοι (ἀπέθνησκον πολλοὶ) Μύκ.
Σπέρνω γεμάτα (σπείρω πυκνά) Σκυρ. Ἡρεσέ τζη ἔς τὰ
ἑμάτα (τῆς ἡρεσκε πάρα πολὺ) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Τ'ς ἐρρί-
χτηκε ἔς τὰ ἑμάτα (τῆς ἐπετέθη ἐρωτικῶς μὲ ὁρμὴν καὶ ἐπι-
μονὴν) αὐτόθ. Ἡβαλε ἔς τὸ νοῦ δου νὰ παδρευτῇ ἔς τὰ ἑμάτα
(ἐσκέφθη νὰ ὑπανδρευθῇ ἄνευ ἀναβολῆς) αὐτόθ. Τὰ χρειάστηκε
ἔς τὰ γεμάτα (ἐφοβήθη πολὺ) Νουμάς 137, 4. Βλέπει ἔς τὰ
γεμάτα Γ.Ψυχάρ., Ταξίδ., 187. Ἐχει νὰ ζήση ἔς τὰ γεμάτα
(ἔχει νὰ ζήσῃ μὲ ἄνεσιν) Ι.Δραγούμ., Ἑλληνισμ. καὶ Ἑλλην.,
122. Κοροϊδία ἔς τὰ γιομάτα (πλήρης κοροϊδία, ἐμπαιγμός)
Κ.Μπαστ., Ἀλιευτ., 128. Φουχτώνω ἔς τὰ γιομάτα (λαμ-
βάνω τι διὰ τῆς χειρὸς πλήρως, καλύπτω τι διὰ τῆς παλά-
μης). Τ.Μαυροκέφαλ., ἔνθ' ἄν. Συνών. φρ. φουχτώνω ἔς
τὰ γιερά - ἔς τὰ καλά. Γλεντᾶνε ἔς τὰ γιομάτα (δια-
σκεδάζουν μὲ πολλὴν διάθεσιν) Λεξ. Πρω. Δημητρ. || Ἄσμ.

—Ἀνάθεμά σε, ταβουρά, γιὰ δὲ βαρεῖς γιομάτα;

—Βάλε μου τέλια δυνατὰ καὶ βάρεῖ ἔς τὰ γιομάτα

Ἡπ. (Πάργ.)

Ἀγάπα με θεοτικὰ καὶ μίλειε μου γεμάτα

καὶ μέσ' ἔς τὸ γόσμο τὸ βολύ, μὴ μὲ θεωρῆς ἔς τὰ μάθια
Κρήτ.

Ἀνάθεμα τὰ χέρια μου καὶ νὰ τὰ φά' ἡ πλάκα,

ποὺ δὲ σ' ἐβάστων δυνατὰ, νὰ σὲ φιλῶ ἑμάτα

Νάξ. (Ἀπύρανθ.)—Ποίημ.

